

УДК 621.326

Кіндзерська Н. –ст. гр. БМп-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ІСТОРІЯ І ОСОБЛИВОСТІ ПАРЛАМЕНТУ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ. РЕФОРМА 1949 РОКУ

Науковий керівник: доцент Баб'як Ж.В.

Великобританія має чи не найдавнішу конституційну історію. Саме сучасне поняття демократії як політичного режиму має за першооснову британську конституційну практику, разом з тим конституційний устрій Великобританії є унікальним. Тут не існує конституції як єдиного правового акту. Основні засади державного будівництва регулюються декількома нормативними актами і, звичайно ж, традиціями. Британське розуміння не дозволяє ототожнювати парламент і вищий законодавчий орган. З юридичної точки зору найбільш правильно буде визначати парламент як єдиність монарха, Палати Лордів і Палати Громад. Велика хартія вольностей 1215 року – у сучасній Великобританії вважається першим актом конституційного значення. Спочатку стани в Англії засідали окремо. Проте в середині XIV ст. парламент поділився на верхню і нижню палати. До верхньої Палати Лордів входили духовні і світські феодала. Нижня палата – Палата Громад - формувалася шляхом обрання представників від територіальних одиниць – графств і міст.

На даний час до складу Палати Лордів входять 705 членів. Але реально на тих її засіданнях, що мають більш-менш важливий характер, присутні лише кілька десятків лордів. Унікальним є і спосіб формування Палати. До її складу входять, переважно, особи, що мають титул перів (тобто є герцогом, маркізом, віконтом, чи бароном). Згідно із законом 1958 р. - в Палаті Лордів засідають жінки. Членами Палати Лордів є так звані довічні лорди; виборні спадкові пери (які за способом обрання поділяються на: вибраних фракціями Палати Громад, обрані на певні посади в палаті, призначені монархом на посади в Палаті); духовні лорди; судові лорди, або лорди-юристи.

До складу Палати Громад входять 659 депутатів обраних на загальних виборах за мажоритарною системою відносної більшості. Палата Громад працює сесійно. Сесії скликаються восени і тривають майже цілий рік до серпня. Вже в ХХст. реальна влада поступово перейшла до Кабінету Міністрів. Міністри (зазвичай члени правлячої партії) паралельно є і членами парламенту, а прем'єр – головою урядової більшості.

Акт 1949 року обмежив відкладальне вето Палати Лордів одним роком. Відповідно публічний законопроект, прийнятий Палатою Громад на 2-х чергових сесіях, при чому між другим читанням в першій сесії і третім читанням другої сесії пройде не менше одного року, то законопроект передається на підпис корони без згоди Палати Лордів. Даний акт також скоротив максимальний термін повноважень Палати громад з 7-и до 5-и років. Про значення реформи 1949 року можна багато сперечатись. Вчені вважають, що її наслідком стала якщо не повна втрата законодавчих повноважень Палатою Лордів, то їх зведення до певної форми контролю.

Окрім законодавчих повноважень парламент має і виконавчу та судові функції. На сьогодні головними функціями парламенту є: прийняття законів обов'язкових на території Сполученого Королівства; захист населення та охорона прав особи; оцінка законодавства ЄС перед наданням йому загальнообов'язковості; виступає найвищою апеляційною інстанцією в кримінальних справах в Англії, Уельсі та Північній Ірландії і в цивільних справах у цілому Сполученому Королівстві; здійснює контроль над діяльністю уряду.